

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Bystřické a soudců Mgr. Petra Pospíšila a Mgr. Ing. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **Zemědělské družstvo Senice na Hané**, se sídlem Senice na Hané, Vodní 214, zastoupeného Mgr. Miroslavem Burgetem, advokátem se sídlem Konice, Za nádražím 497, proti žalovanému **Krajskému úřadu Olomouckého kraje**, se sídlem Olomouc, Jeremenkova 40a, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 6. 2013, č. j. KUOK 48864/2013, sp. zn. KÚOK/40383/2013/OŽPZ/7443,

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a shrnutí obsahu rozhodnutí správních orgánů

[1] V záhlaví označeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Magistrátu města Prostějova (dále též „vodoprávní úřad“) ze dne 5. 4. 2013, č. j. PVMU 41638/2013 40. Tímto rozhodnutím vodoprávní úřad zamítl žádost žalobce o obnovu

řízení před vodoprávním úřadem ukončené pravomocným rozhodnutím na místě ze dne 7. 7. 2012, které bylo potvrzeno písemným rozhodnutím dne 11. 7. 2012, č. j. PVMU 83364/2012 40, ve věci uložení zajištění likvidace ekologické havárie – úniku statkového hnojiva (kejdy) ze zásobníku v areálu žalobce v obci Senička do vodního toku Blata.

[2] Řízení, o jehož obnovu žalobce žádal, mělo následující průběh. Dne 6. 7. 2012 v 0:30 hod. zástupce žalobce nahlásil hasičskému záchrannému sboru havárii v areálu žalobce, středisko Senička – poruchu zásobní jímky na kejdu a z ní volně unikající kejdu do areálové dešťové kanalizace, a to až do vodního toku Blata. Havárie byla zjištěna dne 5. 7. 2012 ve 23:15 hod. Havárii šetřil vodoprávní úřad Městského úřadu Litovel. Kontaminace povrchových vod se od místa vzniku havárie (Senička) postupně přesouvala níže po toku – na území obce s rozšířenou působností Olomouc a dále na území obce s rozšířenou působností Prostějov, kde situaci vzniklou postupem kontaminace povrchových vod řešil správní orgán, který stanovil opatření v obci Olšany u Prostějova u stavidlového jezu pro cukrovar Vrbátky. Opatření spočívala v povinnosti zabezpečit likvidaci vzniklé havárie spojené se znečištěním vodního toku Blata na katastrálním území Olšany u Prostějova. Opatření byla správním orgánem uložena telefonicky statutárnímu zástupci žalobce dne 7. 7. 2012 ve 21:00 hod. na místě samém, tj. u stavidlového jezu, v souladu s § 143 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Na místě samém sepsal správní orgán záznam o uložení opatření na místě. Dne 11. 7. 2012 vydal správní orgán potvrzení o ústně vyhlášeném rozhodnutí pod č. j. PVMU 83364/2012 40, které bylo téhož dne dodáno do datové schránky žalobce a dne 12. 7. 2012 bylo doručeno. Proti tomuto rozhodnutí nepodal žalobce odvolání a toto rozhodnutí tedy nabylo právní moci dne 28. 7. 2012.

[3] Žalobce žádal o obnovu řízení z toho důvodu, že po právní moci rozhodnutí vyšlo při zpracování znaleckého posudku najevo, že hlavní příčinou havárie bylo chybné provedení kotvících prvků a použití neodpovídajícího asfaltového těsnění, přičemž byla stavba provedena v rozporu s projektovou dokumentací. Žalobce tak nemohl být původcem havárie ve smyslu zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění účinném ke dni havárie (dále jen „vodní zákon“), jelikož havárii nezpůsobil, resp. neporušil žádnou právní povinnost.

[4] Správní orgány měly za to, že bylo dostatečně prokázáno, že provozní činností žalobce došlo k havárii a k prokazatelnému zhoršení kvality povrchových vod, úhynu ryb a škodám na rybí obsádce, a žalobce byl tedy správně určen jako původce havárie ve smyslu vodního zákona. Žalobcem uváděné argumenty by byly relevantní až v případném řízení o uložení sankce či občanskoprávním sporu o náhradu škody, nikoli v řízení o uložení nápravných opatření k likvidaci ekologické havárie. Znalecký posudek předložený žalobcem byl navíc zpracován osobou (Ing. V.), která není oprávněná k posuzování technického stavu stavby pro zemědělství, resp. její konstrukce, statiky a samotného založení stavby, jakož i jejího ukotvení.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

[5] Ve včas podané žalobě žalobce uvedl, že žádosti o obnovu řízení mělo být v souladu s § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu vyhověno, neboť po právní moci rozhodnutí vydaného

na místě vyšly najevo skutečnosti, které existovaly v době původního řízení a které žalobce nemohl uplatnit, a zároveň tyto skutečnosti odůvodňují jiné rozhodnutí ve věci. Při vypracování znaleckého posudku Ing. V. bylo totiž zjištěno, že hlavní příčinou havárie bylo chybné provedení kotvicích prvků a stavba byla provedena v rozporu s projektovou dokumentací. Současně byla nádrž řádně udržována. Znalec zřetelně vyslovil, že havárie by měla jít k tíži společnosti, která nádrž stavěla, nikoli k tíži žalobce. Tato nově zjištěná skutečnost odůvodňuje jiné řešení otázky, kdo je původcem havárie.

[6] Žalobce nemohl být původcem havárie ve smyslu vodního zákona, jelikož havárii nezpůsobil, resp. neporušil žádnou právní povinnost. Za původce havárie by měl být označen dodavatel stavby, který provedl kotvení v rozporu s projektovou dokumentací. Vinu za neodhalení nese i správní orgán, který přes nesoulad s projektovou dokumentací rozhodl o kolaudaci stavby.

[7] Není podstatné, za jakých okolností byly nové skutečnosti zjištěny, ale je zásadní, že vyšly najevo. V době rozhodnutí na místě nebylo známo, že kotvení bylo provedeno v rozporu s projektovou dokumentací a že údržba stavby byla řádná.

[8] Znalecký posudek doc. K., na který správní orgány odkazují, je stižen hrubými nedostatky a pochybeními, nicméně i z něho vyplývá, že kotvení bylo provedeno v rozporu s projektovou dokumentací.

[9] Správní orgány se nezabývaly předmětem řízení o obnově, tedy zda jsou zde skutečnosti, které mohou odůvodnit jiné řešení otázky. Místo toho ve světle nových skutečností posuzovaly správnost původního rozhodnutí, čímž *de facto* přeskočily první fázi obnovy řízení.

[10] Z výše uvedených důvodů žalobce navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného, jakož i rozhodnutí vodoprávního úřadu, zrušil.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

[11] Ve vyjádření k žalobě žalovaný především zopakoval argumentaci použitou v předchozím řízení. Žalovaný byl toho názoru, že žalobce nepředložil žádné dříve neznámé skutečnosti či skutečnosti, které v době původního řízení existovaly, ale nemohly být odvolatelem v řízení použity; tzn., že nepředložil žádné nové skutečnosti, které by mohly odůvodnit jiné řešení otázky, jež byla předmětem správního řízení. Znalecký posudek předložený žalobcem není neznámou skutečností, ale důkazem, který však v době původního rozhodnutí neexistoval, a není tak splněna podmínka pro obnovu řízení dle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu. Původcem havárie je také ten, jehož provozní činností byla havárie způsobena, Z celého správního řízení je zřejmé, že ve středisku Senička (které je v majetku ZD Haná) vykonává provozní činnost žalobce. Ten je současně většinovým vlastníkem ZD Haná (jeho podíl činí 99,9 %). Dle havarijního plánu je pak žalobce v daném středisku odpovědný též za kanalizaci, již kejda unikla z prasklého zásobníku do vodního toku Blata.

[12] Na základě výše uvedeného žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

IV. Další podání žalobce

[13] V replice k vyjádření žalovaného ze dne 11. 11. 2013 žalobce uvedl, že žalovaný svým vyjádřením potvrdil, že zřejmě nechápe smysl řízení o obnově řízení, jelikož argumentuje tím, že původní rozhodnutí bylo správné, což navíc odůvodňuje důkazy a skutečnostmi, které vyšly najevo až po právní moci rozhodnutí na místě.

[14] Dne 27. 11. 2015 žalobce společně se svým vyjádřením soudu předložil usnesení České inspekce životního prostředí, oblastní inspektorát Olomouc (dále též „ČIŽP“), ze dne 1. 6. 2015, č. j. ČIŽP/48/OOV/SR01/1209568.024/15/OLU. Tímto rozhodnutím bylo zastaveno řízení za správní delikt podle § 125g odst. 3 vodního zákona, kterého se měl žalobce dopustit tím, že „*provozoval nadzemní nádrž typu ‚Brusnice‘ na farmě družstva Senička v k. ú. Senička obce Senička za hranicí její životnosti a bez odpovídající údržby, což mělo mít za následek únik cca 400 m³ kejdy do toku Blata dne 5. 7. 2012*“, čímž měl porušit § 39 odst. 4 písm. b) vodního zákona, jelikož výše popsany skutek nebyl v řízení prokázán.

[15] V rámci řízení o uložení sankce si nechala ČIŽP vypracovat revizní znalecký posudek, který potvrdil, že hlavní příčinou havárie bylo provedení kotvících prvků v rozporu s projektovou dokumentací a že se jednalo o skrytou vadu, o které žalobce nemohl vědět. Citovaným usnesením ČIŽP mělo tedy být dle žalobce prokázáno, že v době rozhodování vodoprávního úřadu a žalovaného byl dán důvod pro obnovu řízení dle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu.

V. Jednání konané dne 8. 12. 2015

[16] Při jednání žalobce zdůraznil, že předmětem sporu nebyla otázka, zda je původcem havárie či nikoli, ale to, zda nově zjištěná příčina havárie je okolností, která by mohla vést k jinému rozhodnutí o věci samé. Žalovaný konstatoval, že předmětný znalecký posudek žalobce objednal již dne 23. 7. 2012, svoje tušení o jiném skutkovém stavu tudíž mohl uplatnit v odvolacím řízení. Žalobce reagoval tím, že novou skutečnost se dozvěděl až po právní moci rozhodnutí na místě, neboť znalec mu své předběžné závěry sdělil teprve kolem 30. 8. 2012. Později doložené usnesení ČIŽP pak dokazuje, že otázka kotvení nádrže bylo důležitou okolností.

VI. Posouzení věci soudem

[17] Soud přezkoumal v mezích žalobních bodů napadené rozhodnutí žalovaného, jakož i předcházející rozhodnutí vodoprávního úřadu včetně řízení předcházejících jejich vydání, a shledal, že **žaloba není důvodná**.

[18] V nyní projednávané věci šlo o obnovu řízení, které bylo ukončeno rozhodnutím na místě, kterým bylo žalobci jako původci havárie uloženo zajistit její likvidaci.

[19] Dle § 41 odst. 1 vodního zákona je povinen ten, kdo *způsobil* havárii („původce havárie“), činit bezprostřední opatření k odstraňování příčin a následků havárie. Přitom se řídí

havarijním plánem, popřípadě pokyny vodoprávního úřadu a České inspekce životního prostředí.

[20] Podle § 42 odst. 1 vodního zákona k odstranění následků havárie („závadného stavu“) uloží vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí tomu, kdo porušil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod („původce“), povinnost provést opatření k nápravě závadného stavu („opatření k nápravě“), popřípadě též opatření k zajištění náhradního odběru vod, pokud to vyžaduje povaha věci. Náklady na provedení opatření k nápravě nese ten, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo. Za původce závadného stavu se považuje ten, kdo závadný stav *způsobil*.

[21] Zde je třeba v první řadě zdůraznit, že v předmětném řízení ukončeném rozhodnutím na místě se nejednalo o posuzování otázky, zda žalobce spáchal správní delikt. U správních deliktů v režimu vodního zákona je podstatný samotný výsledek jednání, což je v souladu s koncepcí odpovědnosti za správní delikty jako odpovědnosti objektivní. Není proto podstatné, zda se havárie stala s vědomím, nedostatečnou údržbou, jiným opomenutím, či snad dokonce aktivně cílenou činností delikventa, neboť správní delikty právnických osob jsou postihovány zásadně bez ohledu na zavinění. Základním předpokladem pro uložení sankce je zejména skutečnost, že poškození nebo ohrožení zákonem chráněného zájmu nastalo provozní činností povinné osoby, nebo tehdy, jestliže tento důvod vznikl při činnosti povinné osoby jednáním nebo opomenutím osob, které povinná osoba k této činnosti použila. Dle § 125l odst. 1 vodního zákona má ovšem právnická osoba možnost se liberovat, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

[22] Ustanovení § 41 a § 42 vodního zákona však neupravují problematiku odpovědnosti za správní delikty a § 125l vodního zákona se tak na ně nevztahuje. Předmětná ustanovení tedy s žádnou možností zbavení se povinnosti činit opatření k nápravě havárie u jejího původce nepočítá. Pokud je naplněna hypotéza právní normy (někdo způsobí havárii), uplatní se její dispozice (má povinnost činit opatření k nápravě).

[23] Rozhodnutí na místě stálo na skutkovém závěru, že havárie vznikla v areálu farmy Senička, kterou, stejně jako předmětný zásobník na kejdu, provozoval žalobce, a současně že havárie vznikla provozní činností žalobce. Tyto skutečnosti byly v daném případě stěžejní pro určení původce havárie (závadného stavu) ve smyslu § 41 odst. 1 a § 42 odst. 1 vodního zákona. Jinak řečeno, žalobce byl osobou s nejtěsnějším vztahem ke škodlivému následku. Aby byl naplněn smysl vodního zákona, tedy chránit povrchové a podzemní vody, je nutné v případě havárií konat rychle a účinně. Žalobci bylo rozhodnutím uloženo např. odsávání naplavené kejdy z vodního toku Blata, instalace provizorní hradící stěny, zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou atd. Takováto opatření musí být z povahy věci učiněna co nejdříve od zjištění havárie, aby byly způsobené škody co nejmenší. Z pohledu veřejného práva se tak za původce havárie, tedy toho, kdo havárii způsobil, musí považovat osoba, jejíž provozní činnosti k havárii došlo (kterou tak zpravidla nebude natolik obtížně rychle identifikovat a kontaktovat), a to bez ohledu na zavinění. V případě havárie totiž ani není čas a prostor okolnosti zavinění či liberační důvody zjišťovat.

[24] Povinnost činit bezprostřední opatření k odstraňování příčin a následků havárie lze tedy považovat za jakousi absolutní odpovědnost a jako taková patří k rizikům, které musí podnikající subjekt snést. Žalobce tak sice havárii dle předložených znaleckých posudků možná nezavinil, resp. splnil podmínky pro zbavení se deliktní odpovědnosti, to však není podstatné pro danou věc. Na druhou stranu závěry znaleckých posudků mohly být podstatnou okolností v případném řízení o správním deliktu (což se projevilo v usnesení ČIŽP ze dne 1. 6. 2015, jehož závěry však z výše uvedených důvodů nejsou pro nyní souzenou věc podstatné) či občanskoprávním sporu o náhradu škody. Lze dodat, že v citovaném deliktním řízení byl žalobce stíhán za to, že předmětnou nádrž provozoval za hranicí její životnosti a bez odpovídající údržby. Tyto dvě okolnosti byly znaleckými posudky vyvráceny, současně z nich však lze dovodit, že dotčená nádrž byla vzhledem ke svému provedení nevhodná pro zacházení se závadnými látkami ve smyslu § 39 odst. 4 písm. b) vodního zákona.

[25] Předpokladem pro obnovu řízení podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu je, že vyjdou najevo dříve neznámé skutečnosti, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit. Dalším předpokladem je, že tyto skutečnosti mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.

[26] S žalobcem lze souhlasit v tom, že jím nově předložené skutečnosti, tedy že hlavní příčinou havárie bylo chybné provedení kotvících prvků a provedení stavby v rozporu s kolaudací, byly dříve neznámé, existovaly v době původního řízení a žalobce je v původním řízení nemohl uplatnit, neboť mu objektivně nebyly známy před nabytím právní moci rozhodnutí na místě (na čemž ničeho nemění, že žalobce vypracování posléze předloženého znaleckého posudku zadal ještě před nabytím právní moci rozhodnutí na místě). Pro obnovu řízení však nebyla splněna poslední podmínka, tedy že tyto skutečnosti mohou odůvodňovat jiné řešení předmětné otázky. Původce havárie ve smyslu § 41 odst. 1, popř. § 42 odst. 1 vodního zákona byl identifikován a na tomto závěru nemohly nic změnit okolnosti svědčící o (ne)zavinění havárie žalobcem. Konkrétněji řečeno, nové skutečnosti plynoucí z předloženého znaleckého posudku Ing. V. sice byly podstatné z hlediska posouzení konkrétní příčiny havárie (nesprávné provedení kotvících prvků) a vědomosti žalobce o nevhodnosti předmětného zařízení, nijak však nesměřovaly proti primárnímu závěru vodoprávního orgánu, totiž že havárie vznikla provozní činností žalobce, a tudíž že žalobce měl ke škodlivému následku nejtěsnější vztah. Okolnosti plynoucí z předloženého znaleckého posudku tak nemohly ovlivnit závěr, že žalobce byl označen za původce havárie.

[27] Žalobci lze sice dát za pravdu, že se správní orgány ve svých rozhodnutích i vyjádřeních v průběhu řízení více zabývaly samotnou správností původního rozhodnutí, než posouzením naplnění podmínek pro obnovu řízení, nicméně z celkového kontextu napadeného rozhodnutí je zřejmé, že žalovaný správně považoval za klíčové, že k havárii došlo provozní činností žalobce, je tedy původcem havárie a obnova řízení tak není možná, jelikož žalobce nepředložil žádné nové skutečnosti, které by mohly odůvodnit jiné řešení otázky, jež byla předmětem původního řízení (viz především str. 8 druhý odstavec odspodu a str. 9 druhý odstavec odspodu napadeného rozhodnutí).

VII. Závěr a náklady řízení

[28] Krajský soud v Brně tedy shledal námitky žalobce nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí soud přihlížet z úřední povinnosti, zamítl žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

[29] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce ve věci úspěch neměl (žaloba byla jako nedůvodná zamítnuta), a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 8. prosince 2015

JUDr. Zuzana Bystřická, v.r.
předsedkyně senátu